

Mács József: Pósa Lajos hatása

Legutóbbi találkozásom rimaszombati olvasóimmal a református egyház gyülekezeti termében történt. Bevezetőmben a gyönyörű kisváros nagy elődeire hivatkoztam, akik között ott volt Mikszáth Kálmán és gimnazista társa, Pósa Lajos is. Ez utóbbinál időztem hosszabban, hiszen születési helyét tekintve nemesradnóti, s vele kapcsolatban elmondhattam, hogy számára a késői utókor (népi demokrácia, szocializálás) a teljes feledésbe taszítást adományozta.

És mi történt mégis? Az őt örökre eltemetni akaró szocialista rendszer eltűnt, Pósa Lajost pedig, képletesen szólva, kiásta sírjából a megváltozott idő és szemlélet, mert hiszen sokan felismerték, hogy a trianoni önkény és brutalitás következtében nemzet-halálra ítelt, megcsonkított Magyarországot az ő gyermekeknek írt versei védik meg talán legjobban az asszimilálódástól! Mert az ő verseiben minden benne van, amit két szóba foglalva nyugodtan nevezhetünk egész kárpát-medencei nemzetünk éltető anyatejének! Magyar öntudatot erősítő hatásuk mondanójukban, egyszerűségükben és dallamosságukban van.

Egyszerűségükre és dallamosságukra egy szomszéd szlovák óvodás kislányt, Mónikát hozom fel példának.

Íme, az Iluska és Cicuska című Pósa-vers:

Hol voltál, cicuskám?
– Kamarában, Iluskám.
Mit ettél, cicuskám?
– Kolbászt biz' én, Iluskám.
Mit ittál, cicuskám?
– Édes tejet, Iluskám!
Mért sírtál, cicuskám?
– Mert megverték, Iluskám!
Ki vert meg, cicuskám?
– A gazd' asszony, Iluskám.
Mivel vert meg, cicuskám?
– Seprűnyéllel, Iluskám.
Nagyon fájt, cicuskám?
– Nagyon bizony, Iluskám.
Hogy sírtál, cicuskám?
– Miá! miá! Iluskám.
Kell-e kolbász, cicuskám?
– Edd meg magad, Iluskám!

Maximum tizenkétszer mondtam el vele hangosan a nem is rövid, de fülbemászó Pósa-verset, amely olyan fogékonyságra talált nála, hogy tizenharmadszorra már a segítségem nélkül is hibátlanul elszavalta.

S ha abból indulunk ki, hogy Pósa versei milyen hazafiasak, mennyire magyar szelleműek, s milyen hatásosak, akkor nem nehéz elhinnünk, hogy hajdani olvasásukkal a gyermeküket pesti német iskolába járató szülők tömegesen átírták magyar iskolákba. Az azokból kivett gyermekek száma nem volt kevés. Meghaladta talán a negyven ezret is. És ez azt a gondolatot erősíti meg bennem, vajon nem lenne-e üdvünkre, ha az egész Kárpát-medence minden magyar községét és iskoláját ellátnánk Pósa Lajos verseit tartalmazó könyvekkel és tankönyvekkel?

Ha idejében megtesszük, talán még nem lesz késő.